

Ceny PRÆMIUM BOHEMIÆ za zisk medailí v roce 2013

BOHUMIL VYBÍRAL

Univerzita Hradec Králové

Každoročně se dne 4. prosince stalo již tradicí, že se na státním zámku Sychrov udělují nadační ceny PRÆMIUM BOHEMIÆ. Tak tomu bylo i ve středu 4. 12. 2013, kdy se laureáty těchto cen stali studenti, medailisté ze světových středoškolských přírodovědných olympiád, konaných v roce 2013. Ceny od roku 2001 uděluje *Nadace Bohuslava Jana Horáčka Českému ráji* v den výročí narození svého zřizovatele B. J. Horáčka. Roku 2013

tedy proběhl již 13. ročník této významné a jedinečné motivující akce na podporu špičkového zájmu talentované mládeže o vědecký růst v přírodních vědách, matematice a informatice. Oceněno bylo 16 studentů a 2 studentky, kteří na mezinárodních (de facto světových) olympiádách ve fyzice, chemii, biologii, matematice, informatice a astronomii s astrofyzikou získali v roce 2013 celkem 19 medailí, z toho 1 zlatou, 7 stříbrných a 11 bronzových. Jeden student (*Štěpán Šimsa*) získal medaile dvě (zlatou v matematice a bronzovou v informatice) a obdržel tedy dvojitou cenu PRÆMIUM BOHEMIÆ. Hodnota ceny v roce 2013 za zlatou medaili je 35 tisíc Kč, za stříbrnou 20 tisíc Kč a za bronzovou 15 tisíc Kč. Nadace tedy na odměnách studentům vyplatila 340 tisíc Kč a k tomu laureáti obdrželi medaile PRÆMIUM BOHEMIÆ z odpovídajícího kovu, na jejichž rubu je vyryto jejich jméno. Šlo o 1 zlatou, 7 stříbrných a 10 bronzových medailí s diplomem. Za 13 ročníků bylo studentům za příkladnou reprezentaci České republiky uděleno 277 cen PRÆMIUM BOHEMIÆ v celkové výši 4 miliony 740 tisíc Kč.

Světové přírodovědné olympiády v roce 2013

Přírodovědné olympiády se konají každoročně, zpravidla v červenci nebo srpnu (v délce trvání asi 7 až 9 dní) na různých místech světa. Zejména

asijské státy vždy vítají tuto příležitost ke své mezinárodní prezentaci a ochotně pořádají tuto prestižní, avšak organizačně a finančně náročnou soutěž na svém území. V roce 2013 však místy pořádání dominovala Evropa (Dánsko, Rusko, Švýcarsko a Řecko), střední Amerika (Kolumbie) a Austrálie.

- 44. *Mezinárodní fyzikální olympiáda* se konala v Dánsku, v Kodani, u příležitosti 100. výročí vypracování polokvantového modelu atomu vodíku Nielsem Bohrem. Zúčastnilo se jí 381 soutěžících z 83 států a teritorií pěti kontinentů. Pět českých reprezentantů přivezlo 1 stříbrnou a 2 bronzové medaile a 1 čestné uznání.
- 45. *Mezinárodní chemická olympiáda* se konala v Rusku, na Lomonosovově univerzitě v Moskvě, za účasti 291 soutěžících ze 77 států a teritorií světa. Čtyřčlenná česká reprezentace získala 3 stříbrné a 1 bronzovou medaili.
- 24. *Mezinárodní biologickou olympiádu* uspořádalo Švýcarsko v Bernu pro 240 soutěžících z 62 států a teritorií světa. Čtyři čeští reprezentanti přivezli 2 stříbrné a 2 bronzové medaile.
- Největší a nejstarší olympiádu – 54. *Mezinárodní matematickou olympiádu* – uspořádala ve městech Barranquilla a Santa Marta Kolumbie za rekordní účasti 527 soutěžících z 97 států a teritorií pěti kontinentů. Šestičlenná česká reprezentace dosáhla mimořádného úspěchu ziskem 1 zlaté a 3 bronzových medailí a 2 čestných uznání.
- 25. *Mezinárodní olympiáda v informatice* se konala v dálné Austrálii, ve městě Brisbane, za účasti 77 reprezentací s 299 soutěžícími. Čtyři čeští reprezentanti zde získali 2 bronzové medaile.
- Nejmladší z olympiád – 7. *Mezinárodní olympiádu v astronomii a astrofyzice* – uspořádalo Řecko ve Volosu za účasti 182 studentů z 35 nejvyspělejších států světa. Pětičlenná česká reprezentace získala 1 stříbrnou a 1 bronzovou medaili a 2 čestná uznání.

Čeští medailisté – laureáti Præmium Bohemiæ

- *Fyzika – 44. MFO v Dánsku: Lubomír Grund*, stříbrná medaile, absolvent Gymnázia Ch. Dopplera v Praze, student MFF UK v Praze,
 - *Miroslav Hanzelka*, bronzová medaile, absolvent Gymnázia Jiřího Gutha Jarkovského v České Lípě, student FJFI ČVUT v Praze,
 - *Jiří Guth Jarkovský*, bronzová medaile, student Gymnázia v Českých Budějovicích, Jírovcova.

- *Chemie – 45. MChO v Rusku: Kamil Maršálek*, stříbrná medaile, absolvent Klvaňova Gymnázia v Kyjově, student PřF MU v Brně,
 - *Roman Beránek*, stříbrná medaile, absolvent SPŠ chemické v Brně, student PřF MU v Brně,
 - *Adam Přádá*, stříbrná medaile, student Gymnázia v Ostrově,
 - *Kryštof Březina*, bronzová medaile, student PORG – gymnázia v Praze.
- *Biologie – 24. MBO ve Švýcarsku: Magdalena Holcová*, stříbrná medaile, absolventka Gymnázia v Praze, Botičská, studentka PřF UK v Praze,
 - *Jan Petržilek*, stříbrná medaile, absolvent Gymnázia v Ústí n. Orlicích, student PřF UK v Praze,
 - *Anna Soldánová*, bronzová medaile, absolventka Gymnázia v Olomouci, Čajkovského, studentka PřF UK v Praze,
 - *Tomáš Zdobinský*, bronzová medaile, student Gymnázia v Praze, Budějovická.
- *Matematika – 54. MMO v Kolumbii: Štěpán Šimsa*, zlatá medaile, absolvent Gymnázia J. Jungmanna v Litoměřicích, student MFF UK v Praze,
 - *Michal Buráň*, bronzová medaile, absolvent Gymnázia J. A. Komenského v Uherském Brodě, student University of Cambridge, G. B.,
 - *Mark Karpilovskij*, bronzová medaile, absolvent Gymnázia v Brně, tř. Kpt. Jaroše, student MFF UK v Praze,
 - *Radovan Švarc*, bronzová medaile, student Gymnázia v České Třebové.
- *Programování – 25. IOI v Austrálii: Štěpán Šimsa* (viz Matematika), bronzová medaile,
 - *Martin Raszyk*, bronzová medaile, student Gymnázia v Karviné-Novém Městě, Mírová.
- *Astronomie a astrofyzika – 7. IOAA v Řecku: Lukáš Timko*, stříbrná medaile, absolvent Gymnázia Pierra de Coubertina v Táboře, student MFF UK v Praze,
 - *Ondřej Theiner*, bronzová medaile, student Gymnázia v Českých Budějovicích, Jírovčova.

Medailový úspěch těchto českých reprezentantů na uvedených mezinárodních olympiádách v roce 2013 byl dne 4. prosince 2013 zhodnocen cenami PRÆMIUM BOHEMIÆ, diplomem a medailí z odpovídajícího kovu, tedy medailí zlatou stříbrnou či bronzovou.

Slavnost udílení cen

Vlastní slavnost udílení cen dne 4. prosince 2013 v zámeckém divadle na Sychrově měla důstojný a slavnostní průběh. Zúčastnili se nejen ocenění studenti a studentky s rodinným doprovodem, nýbrž i představitelé

Učené společnosti ČR v čele s předsedou prof. ThDr. Petrem Pokorným, DrSc., představitelé *Akademie věd ČR* v čele s místopředsedou prof. Ing. Vladimírem Marečkem, DrSc., předseda *Jednoty českých matematiků a fyziků* RNDr. Josef Kubát, předseda *Astronomické společnosti ČR* RNDr. Jan Vondrák. Tito všichni představitelé vystoupili s pozdravnými projevy. Dále byli účastni představitelé přírodovědných olympiád ČR, představitelé některých škol, předseda správní rady Nadace Mgr. František Horáček a členové správní a dozorčí rady Nadace a zástupci sdělovacích prostředků.

Obr. 1: Mgr. Jaroslava Nývltová se svými žáky ze ZUŠ Karla Halíře ve Vrchlabí, foto B. Vybíral

Prof. Ing. Bohumil Vybíral, CSc. ve svém vystoupení seznámil přítomné s úspěchy jednotlivých českých reprezentací na světových přírodovědných olympiádách. Vyzvedl veliký talent studentů a zdůraznil, že pro jejich budoucí vědecké aktivity a očekávané úspěchy bude nutné vyvinout i velkou soustavnou pracovitost, trpělivost. Rovněž se připravit se na to, že se dostaví i dílčí neúspěchy a neuznání vědecké komunity. Poté předseda správní rady Mgr. František Horáček, Jan Horáček (člen správní rady a syn mecenáše) a prof. B. Vybíral předali studentům a studentkám ocenění. Za vyznamenané studenty poté promluvil Štěpán Šimsa, který získal nejvyšší ocenění. Slavnost moderovala Mgr. Jaroslava Nývltová, která rovněž spolu se svými žáky ze *Základní umělecké školy Karla Halíře* ve Vrchlabí, zajistila velmi pěkné hudební vystoupení v průběhu celé slavnosti. Reportáž o udílení cen *PRÆMIUM BOHEMIÆ 2013* zařadila do večerních *Událostí Česká televize* (viz Archiv ČT na webu [2]). Byl rovněž profesionálně pořízován

videozáznam podstatných částí slavnosti a byly natočeny rozhovory s některými účastníky (videozáznam bude umístěn na internet, na stránkách YouTube).

Obr. 2: Z aktu udílení cen PRÆMIUM BOHEMIÆ 2013, zleva: student–chemik R. Maršálek, F. Horáček, J. Horáček, B. Vybíral a L. Šubert (jednatel Nadace), foto J. Kříž

Obr. 3: Část studentů (fyziků a matematiků), oceněných PRÆMIUM BOHEMIÆ 2013, foto B. Vybíral

Z děkovného projevu laureáta ceny PRÆMIUM BOHEMIÆ Štěpána Šimsy¹, nyní studenta MFF UK v Praze: „Vážím si toho, že jsem dostal možnost jménem studentů promluvit k přítomným. Nejdříve bych chtěl poděkovat všem, díky kterým tu dnes můžeme být. V první řadě to jsou naši partneři, kamarádi a rodiny. Zejména pak naši rodiče, kteří nám poskytli důležité zázemí, podporu psychickou i finanční a kteří s námi prožívali celé naše soutěžní zápolení. Dále jsou

to naše školy a naši učitelé, kteří nás podporovali v naší snaze uspět a pomáhali nám skloubit přípravu na olympiády se studiem. Nesmíme rovněž zapomenout na organizátory olympiád, bez kterých bychom vůbec nemohli soutěžit. A samozřejmě naše poděkování patří také zakladateli nadace, panu Bohuslavu Janu Horáčkovi a všem, kteří se o Nadaci starají a díky nimž se celá dnešní akce může uskutečnit. A za co vůbec děkujeme? Především za to, že jsme se mohli zúčastnit mezinárodních olympiád, které pro nás byly neopakovatelnou zkušeností. Poznali jsme odlišné kultury, nové kamarády ze všech koutů světa a podívali jsme se do míst, na která se možná už nikdy nepodíváme. Také jsme si vyzkoušeli, jaké je to reprezentovat Českou republiku. Jsem přesvědčen, že každý z nás měl ze své medaile upřímnou radost nejen proto, že to je veliký osobní úspěch, ale i proto, že jeho prostřednictvím Česká republika ukázala, že přestože jsme malým státem, tak se ve světě neztratíme. Myslím, že všichni, kteří jsme tady, jsme prokázali, že jsme schopni něčeho dosáhnout. Proto doufám, že finanční odměnu, kterou dostaneme, využijeme k tomu, abychom poctivě pokračovali ve studiu. Ti, kteří ještě neopustili střední školu, budou nadále reprezentovat Českou republiku. A konečně jednou, až budeme mít studia za sebou, tak snad ukážeme, že jsme nabytou podporu nepromrhali a vrátíme ji i s úroky České republice ať už jako vědci nebo aktivní a schopní pracovníci na jiných pozicích. Nakonec chci popřát studentům, kteří budou v příštích letech soutěžit, aby byli ještě úspěšnější než my letos. Rovněž, aby ministerstvo školství neotálelo s proplácením cest na mezinárodní olympiády a studenti tak měli jistotu, že republika tuto reprezentaci umožní a váží si jí.“

¹Štěpán Šimsa při děkovném projevu, foto B. Vybíral.

Bohuslav Jan Horáček

Zakladatelem Nadace, zřizovatelem a donátorem nadační ceny PRÆMIUM BOHEMIÆ je podnikatel, filantrop a mecenáš *Ing. Bohuslav Jan Horáček* (1924–2002), který pochází z Českého ráje – narodil se v Radvánovicích u Turnova. Měl velmi těžké dětství a mládí, problémy a věznění za Protektorátu i po puči v Únoru 1948. Proto se po absolvování Vysoké školy obchodní rozhodl roku 1949 emigrovat do Německa, kde nejprve podnikal v bižutérii a zlatnictví. Později se orientoval na turismus na Kanárských ostrovech, kde postupně vybudoval řetězec hotelů. Hotely v devadesátých

letech prodal a z výtěžku se rozhodl nezištně podporovat nejprve rozvoj Českého ráje a od roku 2000 rozvoj vědy a umění v České republice formou nadačních cen PRÆMIUM BOHEMIÆ.

Plný rozvoj této velmi ušlechtilé aktivity překazila jeho náhlá smrt roku 2002. Mohlo tak být dosud uděleno jen pět velkých cen PRÆMIUM BOHEMIÆ významným českým vědcům (v celkové hodnotě 3 miliony Kč). V současné době zůstalo udělování „jen malých“ cen talentovaným studentům, nositelům medailí ze světových přírodovědných olympiád. Tyto ceny mají silný motivační potenciál a získávají je každoročně asi dvě desítky studentů, pocházejících z celého území České republiky. Bohuslav Jan Horáček se osobně zúčastnil jen prvního ročníku udílení cen PRÆMIUM BOHEMIÆ, o čemž mj. svědčí jedinečný videozáznam, umístěný v internetovém archivu *Euscreen Beta*, viz [3]. Souhrnné pojednání o životě B. J. Horáčka, o jeho mecenášských aktivitách v Českém ráji a o udílení cen PRÆMIUM BOHEMIÆ v letech 2001–2012 podává článek [4].

Literatura

- [1] *Vybíral, B.*: PRÆMIUM BOHEMIÆ 2013. Vydala Nadace B. Jana Horáčka Českému ráji, Turnov, 2013, 20 s.
- [2] Události na ČT 1 a 24 dne 5. 12. 2013 (43. až 45. min. záznamu). Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1097181328-udalosti/213411000101205/>
- [3] Internetový archiv *Euscreen Beta*. Dostupné z: http://euscreen.eu/play.jsp?id=EUS_B680B46FFCCA4861AB3F0B5EAD212A82
- [4] *Vybíral, B.*: PRÆMIUM BOHEMIÆ – neobyčejný příklad mecenášství. *Vesmír*, roč. 72 (2013), č. 7-8, s. 392–396.